

VILÁGGOS SÁG

I. ÉVFOLYAM

AZ ERDÉLYI MAGYAR DOLGOZÓK LAPJA

9. SZÁM

Félre a bűnösökkel

Bárhol fordul az ember, panaszosok veszik körül. A környező magyar falvakból riadt emberek érkeznek és hajmeresztő dolgokról számolnak be. A háború és nemzeti gyűlölködés minden károsultja felvonul, jogorvoslast keres és azoktól vár sürgős segítséget, akik a nagy fordulat óta álltak a közügyek élére. Hiszen ez rendjén is van, a népelet új felelősei természetesen nem hagyhatják figyelmen kívül a panaszokat s mindent meg is tesznek a károk jóvátétele érdekében. Valamit azonban mégis tisztáznunk kell, mégpedig sürgősen. Ez a sok személyi panasz közügyi háttere. A háborút s a nemzeti villongásokat is politikai tényezők idézték elő, egy bűnös politika tényezői. Végső orvoslast minden bajra csakis akkor találhatunk, ha gyökerében irjuk ki a népek számára oly végzetes, és mai következményeivel különlegesen a magyar nép mindennapjára ránehezülő politikai gazemberség minden maradványát.

A hitleri politikáról van szó. Magyar és román zsoldosai segítségével ez állította szembe egymással Erdély népeit is, mint Európa és a nagy világ annyit más nemzetét. Elképzelhető-e ennek a vérszes politikának a megsemmisítése másként, mint a bajsújtotta népek nagy összefogásával? Feltételezhető-e akár itt Erdélyben is realisabb népi politika a háború előidézőivel és a nemzeti szovinizmus konkolyhíntőivel szemben, mint a magyar dolgozók összefogása a román dolgozókkal? A magyar nép itt Erdélyben egymaga nem tudná kivédeni a letűnt Antonescu-rendszer bandáinak rázúduló rohamát, de szoros szövetségben a román demokráciákkal bizonyára erőt vehet minden gonoszszágon. Itt azonban egy olyan kérdést is őszintén fel kell feszegetnünk, amelyben saját fasisztáink minden büne-mocsa rejtőzik. Lehet-e sulya a magyar nép panaszának a román nép józan elemei előtt, ha ez a nép saját háborus bűnöseit, saját lasiszta uszítóit nem tudja vagy nem akarja szabad feltörekvése elől félretaszítani?

Kettőn áll a vásár. A román demokráciának segítenie kell a magyar népen a román fasiszmus martalócaival szemben, de ugyanilyen derekasan ki kell vennie a maga részét a mi népünknek is a magyar bűnösök leleplezésében. Meg kell tisztítanunk végre sorainkat, hogy emelt fővel állhassunk a szabadságra törekvő népek közé s jogot formálhassunk a demokráta szolidaritásra.

Beszéljünk őszintén. A legfőbb bűnösök legtöbbször idejében elszeltek ugyan, de itt is maradtak sokan s most vörös szalag lobogtatásával vagy éppen román nemzeti színnel akarják álcázni régi jobboldaliságukat és türelmetlen, izgága magyarkodásukat. Ezeknek kell a körmére koppintani. Nem a neimtelen bosszu, nem a nagy üyhöz méltatlan feljelentgetések áradatát akarjuk megindítani, hanem a magyar tömegek éberségét akarjuk felhívni arra, hogy őrizzék meg a magyar demokrácia és a munkásmozgalom feddhetetlen tisztaságát a betolakodóktól. Vonják a lelősségre nyilvánosan mind a okat, akiknek nem volt elég a múlt s még ma is folytatni akarják bűnös üzemeiket, mohó szereplési vágyukkal és hamiskodással kockáztatván a magyar szervezetek, intézmények és közületek, vagy akár a munkásmozgalom er-

Egész Erdély felszabadult

A Vörös Hadsereg elfoglalta Husztot, Szatmárnémetit és Nagykárolyt

Tito csapatai bevonultak Ujvidékre

MOSZKVA, október 25. (Tass) A szovjet tudósító iroda hadijelentéséből: A Vörös Hadsereg csapatai északon az ellenség üldözését norvég területen folytatták és rohammal elfoglalták a Varanger-fjord mellett lévő Kirkenes kikötőjét, mely Murmansk és Hammerfest között a legfontosabb északi kikötő. E harcok során még több mint 30 helységet szereztek.

Keletporoszországban a szovjet csapatok folytatták előnyomulásukat és erős ellenséges páncélos ellentámadásokat vertek vissza. Goldaptól délkeletre néhány helyiség jutott birtokukba. Varsó keleti külvárosától, Prágától északnyugatra az 1. lengyel hadsereggel együttműködve helyi sikereket értek el.

Kárpátalján, Munkácsról északkeletre és délkeletre az 1. ukrainai arcvonal csapatai több mint 50 helységet tisztítottak meg az ellenségtől és e hadműveletek során elfoglalták Husztot is.

A 2. ukrainai hadsereg csapatai a román hadsereg alakulataival együtt elfoglalták Szatmárnémetit és Nagykárolyt, valamint még több mint száz más helységet.

Az arcvonal többi szakaszain helyi jelentőségű harcok folytak. Október 24-én 112 német harckocsit lőttek ki és számos repülőgépet semmisítettek meg.

Tito tábornagy hadijelentésében bejelenti, hogy jugoszláv nemzeti csapatok elfoglalták Ujvidéket.

MOSZKVA, október 26. Sztalin marsall a késő esti órákban két napiparancsot adott ki. Az egyiket Malinovszky tábornagyhoz, a 2. ukrainai arcvonal parancsnokához intézte abból az alkalomból, hogy a szovjet csapatok rohammal elfoglalták Szatmárnémetit és Nagykárolyt több más helységgel együtt. Ezekkel a hadműveletekkel egész Erdély felszabadítása befejeződött. Sztalin marsall elismerését fejezte ki a harcok során résztvevő csapatok magatartása felett és elrendelte, hogy Moszkva e fegyvertényt 224 ágyu 20 sortűzével ünnepelje.

A második napiparancsot Sztalin marsall Mereskov tábornagyhoz címezte, akinek csapatai norvég területen folytatják az ellenség üldözését és elfoglalták Kirkenest. Az ott magukat kitüntető csapatoknak megengedi, hogy a »Kirkenesi« megkülönböztető jelzést használhassák. Moszkva 24-én éjjel másodszer üdvözölte 224 ágyu 20 sortűzével a minden arcvonalon előnyomuló csapatait.

2200 bombázógép nagy támadása német ipartelepek ellen

LONDON, október 26. A szövetséges csapatok főhadiszállásának hadijelentése minden arcvonalon előnyomulást jelent. Hollandiában a 2. brit hadsereg Tilburgtól 10 kilométerre jutott előre. Ettől északra Shertogenbusch városa legnagyobb részben angol kézen van. E város környékén megszakították a Maas folyótól nyugatra lévő német egységek visszavonulási útját. A Vogézekben a szövetséges csapatok Bruyérétől keletre két községet foglaltak el.

Az olaszországi arcvonalon az 5. amerikai hadsereg elfoglalta Monte-del-Monte-t, mely Bolognától 15 kilométerre fekszik délre.

Görögországban angol és görög csapatok bevonultak Volos-ba, mely az Athén—Szaioniki vasutvonal mentén van.

Október 24-én az angol és amerikai léghaderő az eddig ismert legnagyobb légitámadást hajtotta végre a hamis vasuti berendezések, a homburgi szintetikus olajtelepek, valamint Essen gyártelepei ellen. Összesen 2200 bombázógép 700 vadászgép kíséretében hajtotta végre e támadásokat, amelynek során német vadászgéppel nem találkoztak. A szövetséges légierő csupán 6 bombázót és egy vadászgépet veszített.

kölcsi tisztaságát és demokráta becsületét.

A magyarság sorsáról van szó. Százerek és milliók életéről, új s újabb nemzedékeink jövőjéről. Ilyen nagy felelősség idején nem tűrhetünk meg személyi részrehajlást és könnyűrületet. Gondoljuk meg, hogy minden

magyar fasiszta büneinek elnézésével magyarok százait veszélyeztetjük. Munkásokat és földműveseket, értelmiségi dolgozókat s haladó polgárokat, akik a múltban is őszintén kiállottak s ma is együtt munkálkodnak a hitlerizmus teljes felszámolásán.

A megtisztult magyar közelet, az

igazi magyar demokrácia vissza tudja majd venni a magyar nép ellen megindult sovinszta támadásokat s meg is hozhatja népünknek a boldogságot, mert jól tudja, hogy az új, szabad élet megteremtésében a román nép minden öntudatos eleme is segítségére lesz. BALOGH EDGAR.

„A román-magyar testvéri közeledés fő feltétele a fasiszta elemek teljes kiküszöbölése“

— jelentette ki dr. Teofil Vescan egyetemi tanár

KOLOZSVAR, október 26. Lapunk olvasóközönsége már értesült arról, hogy vasárnap, október 29-én délelőtt 11 órakor ünnepies keretek között fog megnyilatkozni Erdély fővárosának lakossága a demokratikus társadalmi rend bevezetése mellett. Kolozsvár és egész Eszakerdély népei bizonyosat akarnak tenni a demokratikus gondolat és világtrend által teremtett békés együttműködés mellett. A román, magyar és zsidó nép vasárnapi megnyilatkozása első hatásos jele lesz annak, hogy Erdély földjén, a győztes szovjet és román haderők nyomán már elült a fasiszta sovinszták által felkavart vihar s az itt élő népek — egymásnak kezét nyújtva — békében és elválaszthatatlanul együtt akarnak munkálkodni az újjáépítésen.

Ebből az alkalomból szükségesnek találtuk megkérdezni dr. Teofil Vescan egyetemi tanárt, az erdélyi román nép harcos vezetőjét a napjainkban, szemünk előtt kialakuló új demokratikus román állami és társadalmi rend építéséről és azokról a nehézségekről, amelyekkel az ifjú demokratáknak meg kell küzdeniök. Vescan egyetemi tanár készséggel szolgált felvilágosítással lapunkon keresztül olvasóközönségünknek.

— Mint a Kommunisták Romániai Pártjának északerdélyi kiküldöttje, elsősorban azokról a nehézségekről szeretnék beszélni — kezdte nyilatkozatát dr. Teofil Vescan —, amelyekkel az augusztus 23-iki rendszerváltozás után a fasisztaellenes erőknek meg kellett birkóznia, hogy a végső romlás szélére jutott országot megmentse. A fasiszta reakció igen jól megvolt szervezve s e szervezethez adódik napjainkban is megnyilvánuló ereje. Hogy ez mennyire igaz, azt abból is megállapíthatjuk, hogy küzdelmünk dacára, az ország demokratizálása rendkívül nehezen megy, holott ez minden Romániában élő nép részére egyaránt fontos, a román állam részére pedig ez az egyetlen járható út.

— A román-magyar kérdést csak a két nép kölcsönös összefogása útján lehet megoldani. Elengedhetetlenül szükséges, hogy mind a román, mind a magyar nép mielőbb semmisítse meg a saját fasiszta reakciós elemeit, hogy a demokratikus erők segítségével aztán együttesen kiépíthessük a boldogabb, emberibb és igazabb jövőt.

— Itt, Eszakerdélyben, úgy látom az a helyzet, — folytatta Vescan professzor —, hogy a szocialistákat azzal vádolják, hogy reakciós magyarokat akarnak bujtatni. E vád ellen a legerélyesebben tiltakozunk! Olyan vád ez, amely egyenlő a demokrácia nyílt támadásával. Hang-

súlyozom, hogy a Kommunista Pártnak csak olyan tagjai vannak és lesznek, akik sohasem voltak sovinszták és akik a román és magyar nép közeledéséért és kölcsönös érdekeiért küzdöttek mindig. E gondolatért mindent vállaltak, még a börtönt is. Eppen a Kommunista Párt az, amely a legerélyesebben szorgalmazza az összes volt északerdélyi reakciós magyar fasiszta elemek eltávolítását. Egész romániai viszonylatban pedig ugyancsak a Kommunista Párt harcol azért is, hogy a légionárius mozgalom maradványai se vehessenek részt a román állami és társadalmi élet irányításában. Mindezzel, hisszük, hogy a népek egymáshoz való közeledését szolgáljuk.

A demokratikus Románia eljövendő kormányzása az összes demokrata erők bevonásával már kialakuló félben van. Az új kormányzatnak elsőrendű feladata lesz, hogy az állami köz-

igazgatásból, a hadseregből és a társadalmi életből eltávolítsa azokat, akik Romániát az öngyilkos szovjetellenes háborúba sodorták és akik a nép lelkületét a fasiszta eszmékkel igyekeztek megmértelezni. Azok a románok és magyarok, akik munkásságukon keresztül még mindig a régi rendszert szolgálják és követik, egy újabb, de most már teljes katasztrófába sodorják nemzetüket és a demokratikus Romániát. A győzedelmes szovjet és román hadseregnek köszönhetjük, hogy hazánkban is diadalra jutott a demokratikus gondolat. Számunkra pedig ezután csak egyetlen út lehetséges: és ez a kibékülés és együttműködés útja! Aki nem ezt az utat követi, elárulja nemzetét. Ennek nem szabad megtörténnie s ezért kell észretérnie minden jó románnak és jó magyarnak — fejezte be nagyjelentőségű nyilatkozatát Vescan Teofil egyetemi tanár.

Széljegyzet az erdélyi román püspökök leveléhez

Augusztus 25-én, két nappal a fasiszta román kormány bukása után, az orosz ortodox egyház feje, Alexej leningrádi és novgorodi metropolita, szózatot intézett a román néphez és annak vezető egyházi személyeihez. Erre a szózatra október 12-iki keltezéssel válaszoltak Erdély román egyházfői és ezt a választ egész terjedelmében közli a Tribuna Ardealului október 25-iki száma. Ez a levél a román-magyar viszony demokratikus rendezése szempontjából fölöttébb megfontolkoztató s nem maradhat visszhang nélkül.

Az erdélyi román püspökök és Nicolae érsek levele megállapítja, hogy a román katonák az augusztusi fordulat óta vállvetve harcolnak a Szovjetunió vitéz katonáival azért, hogy Erdély ősi földjéről elűzzék — a németeket és a magyarokat! Eppen az a tény, hogy ma az orosz haderők a „román Erdélynek“ a „százados ellenség igája“ alól való felszabadításáért küzdenek, az oka annak, — írják az erdélyi román püspökök — hogy elsőként válaszolnak az orosz metropolita szózatára. Ez a román népnek adott mostani orosz segítség szerinti régi hagyományt folytat, mert „Oroszország sokszor nyújtotta ki segítő kezét, megkönnyítve életünket a németek és a magyarok részéről az erdélyi román népet terhelő elnyomatás hosszú idején“. A püspökök, multbeli példákat idézve a magyar elnyomásról, a magyar kálvinis-

ták tértő munkáját említik elsőnek, holott köztudomásúlag ennek köszönhető a bibliai nemzeti nyelvre — tehát románra is — való fordítása és a nép kezébe juttatása.

Legérdekesebb azonban a püspökök levelének az a része, melyben az erdélyi román püspökök a románokat ért magyar sérelmek felsorakoztatása folyamán az 1848-as magyar forradalomról emlékeznek meg. „Végül, — írják — 1848-ban, az orosz hadak benyomulván Erdély területére, megtörték a román nép szabadságot és jogokat igénylő követeléseinek ellenszegülő magyar kormány seregét“. Alig szükséges emlékeztetnünk arra, hogy az 1848-as magyar kormány néphadserege a népellenes bécsi önkényuralom és annak fullajtárjai ellen harcolt s a félrevezetett román nép éppen a bécsi önkény szövetségeseiként került szembe a minden népek szabadságáért küzdő, magukra hagyott magyarokkal, mint ahogy a reakciós cári politika is a bécsi önkény szolgálatában vesztegette orosz katonák ezreinek életét. Sztalin, amikor 1941 márciusában hazaküldte az 1848-ban zsákmányolt szabadságharcos lobogókat, ezzel a nemes gesztussal éppen a cári politikával való közösséget tagadta meg félreérthetetlen világossággal. A fasiszta béklyókban szinylődő magyar nép akkori reakciós kormányzatának éppen az a bűne, hogy nem akarta megérteni a Szovjetunió üzenetét. Mi, Erdélyben élő ma-

gyarok azonban megértettük és igenis büszkén valljuk magunkat az erdélyi román püspököktől megbélyegzett 48-as szabadságharcos magyar politika folytatónak.

A továbbiakban megállapítják a püspökök, hogy a román részről a Szovjetunió ellen viselt hadjárat idején Románia német megszállás alá került és ennek következtében a román nép nem szabad elhatározásából indult erre a hadjáratra. A hitlerista Németország és a fasiszta Olaszország nyomása volt az akadálya annak is, hogy tiltakozzanak a „magyar rabságba“ jutott románokon elkövetett borzalmak ellen.

Ertsünk szót. A román néppel együtt szenvedett a magyar nép is az elmúlt négy esztendő alatt és szenvedett mindkét nép Eszakerdélyben éppen úgy, mint Délerdélyben. A felszabadító szovjet haderők győzelmei, a magyar nép felszabadítását egyaránt jelentik és mi azt akarjuk, hogy jelentsék is. Semmiképpen sem nyugodhatunk belé abba, hogy a népjogokat ért sérelmek kórokozójának eltakarításáért folyó küzdelemben a demokratikus román erők és magyar erők megegyezését helytelen megfogalmazásokkal zavarják meg és reakciós igények hangoztatásával és érvényre juttatásával nehezítik. Az egyházak ebben a vonatkozásban igen értékes segítséget adhatnak, ha valóban Jézus tanácsát követik, aki apostolainak azt hagyta meg: „Elmenvén, tanítsatok minden népet...“

SZABEDI LASZLO.

APROHIRDETÉSEK

KERESÜNK megvételre egy kisebb, kézzel húzható, féderes strápszekeret jóállapotban. Muntyán temetkezési vállalat.

JÓKARBAN levő, kis Singer varrógépet keresek megvételre. Cim a kiadóban.

EGY szoba, konyha, komfortos lakást keresek. Lehet azonnalra is. — Cim a kiadóban.

KERESEK egy szerény özvegy nyugdíjas nőt, ki egy világtalan özvegyasszony segítségére lenne, amiért egy lakást adna. Galamb-utca 15.

LAKÁS, iroda és üzletberendezést készítek, valamint javítást végzek. Varga asztalos, Unió-utca 22.

NAGYOBB háznál házfelügyelői állást vállalnék. Cimem a kiadóban.

MAGÁNOS uriaszony mellé betegápolónak és kis háztartás elvégzéséhez, becsületes asszony kerestetik. „Családtagnak tekintem“ jelige, Berde Mózes-utca 3, II. em. 7

LAKÁST kaphat idő ebb házaspár, utak rendbentartása és víz felvitele ellenében. Donát-ut 54. alatt. 6

ELADÓK ruhaszekrények, kredenc, konyhaszekrények olcsó áron. Három Püspök-tér 5. sz. Délelőtt 10—11-ig. Kristóf egyet. tanár. 4

2 DARAB gépsziját, vagy gurtnit keres 5—6 cm. szélességben és 6 m. hosszúságban a Glória-nyomda, Farkas-u. 7. 9

A Braun-féle litográfiai műintézet (Kolozsvár, Zápolya-utca 12) ismét megkezdte működését. Gyárt plakátokat, címkéket, falkartonokat, levélpapírokat és mindennemű litográfiai munkákat.

A Farkas-féle étkezde folyó hó 30-án, azaz hétfőn megnyílik Kossuth L.-utca 4. sz., emelet.

Helyszini vizsgálat indul az egeresi vérengzés ügyében

Az egeresi románságot is terrorizálják a magyargyilkos vasgárdisták

KOLOZSVAR, október 26. Mint már több ízben megírtuk, a megye magyarlaktá és egyes lakosu községeiben a Vörös Hadsereg felszabadító előnyomulása nyomán az átalakulás, a népi erők szabad összefogása közös ujjáépítésre, nem mehetett végbe zavartalanul. Napról-napra érkeznek újabb panaszok olyan tünetekről, amelyek az elmúlt fasiszta rendszer bélyegét viselik. A MADOSz kolozsvári központjában a tollbamondott konkrét panaszok alapján jegyzőkönyveket szerkesztenek s ezek alárendelt közegek önkényes eljárásait tükrözik.

Legutóbb Szászfenes, Györgyfalva, Kajántó, Magyarléta, Magyarlóna és Válaszút községek küldöttei adták elő panaszukat. Valamennyi küldöttség panasza egybehangzó: a falvakban csendőrségi közegek szántóvető emberek vagyonát kobozzák el, tettleg bántalmazzák a férfilakosságot és nagyrészüket ismeretlen utiránnyal elhurcolják. Az önkényes bíráskodás már odáig fejlődött, hogy a vármegye részéről kibocsátott és hatósági intézkedéseket tartalmazó falragaszokat széttépik olyan megjegyzések közepette, melyek nem tűnnek nyomdafestéket. Valamennyi esetre a legjellemzőbb, hogy ezek a basáskodók tevékenységüket a rosszemlékű vasgárdista rezsim egykor jelentős szerepet játszott bizalmi embereinek bevonásával hajtják végre.

Nem akarunk elébe vágni az eseményeket a jelek szerint gyorsan és erélyesen követő központi intézkedéseknek, de tényként kell megállapítanunk, hogy az átalakulás nehéz napjaiban ezekkel a kilengésekkel a demokratikus vonalon haladó és az együttműködés alapjait építő erdélyi románság nem azonosítja magát, mint ahogyan lélekben és magatartásban soha nem is azonosította magát a sovíniszta gyűlölködés irányzataival.

Példa erre az egeresi román lakosság tulnyomó részének magatartása. Megírtuk, hogy Egeresi román és magyar munkássága milyen hősiesség helytállással védte meg Kolozsvár áramszolgáltatásának erőforrását, a villamosműveket a német romboló alakulatokkal szemben. Ebben a bátor védekezésben egygyéforrottak a helység román és magyar népi erői. Mégis tragikus iordulat, hogy éppen Egeresen zajlottak le a felszabadulás után a legsajnálatosabb események. Ezekről Csögör Lajos dr. alispán lapunk munkatársának a következőképpen nyilatkozott:

— Küldöttség érkezett Egeresről súlyos panasszal. Eszerint egy Hartia nevű csendőr-

őrmester — négy tanu állítása szerint — összesen 13 személyt, akik közül 12 magyar, egyik pedig visszamaradt német katona, megkötözött s az embereket kivezette a mezőre, ahol hátulról agyonlövötte őket.

Verés a vörös zászlóért

— Ugyanezek az emberek elmondották, hogy felelősségre vonták a munkásokat a vörös zászló kitételéért, majd véresre verték őket. Ezen felül kinzóan nehéz munkára fogták a férfiakat.

— A megölt áldozatok tetemei állítólag teljesen lemeztelenítve még mindig temetetlenül fekszenek. Az áldozatok között van egy asszony is. A küldöttség vallomása szerint a csendőrőrmester felfegyverzett 40 embert, akik mind a régi Vasgárda hívei közül valók és ezekből alakította meg önhatalmulag a községi tanácsot is.

— Hangsúlyozta a küldöttség, hogy az egeresi románság többségét képező egyszerű szántóvető emberek, akik vállvetve, becsületesen dolgoztak egy emberöltőn keresztül magyar sors-társaikkal, védelmükbe fogadták a magyar munkásokat és földműveseket, a vasgárdisták azonban megfenyegették őket, hogy sorsuk rosszra for-

dul, ha továbbra is támogatni merik a másfajú lakosságot.

Nyilatkozata végén az alispán hangsúlyozta, hogy az Egeresen történtek előzményeit még nem ismerik pontosan. Nem lehetett még kétségtelenül megállapítani, hogy az áldozatok közül egyeseknek esetleg mi volt a rovásán a románsággal szemben. Mindezt a helyszini vizsgálat fogja megállapítani, amelynek adatait hivatalos jegyzőkönyvbe foglalják.

Tény azonban, hogy egy csendőrőrmester önhatalmulag bíráskodott és végzett 13 emberrel. Ez a tény merőben ellenkezik azzal az új világrenddel, amely a háború dulta, majd a békés elrendeződés útjára tért, sok megpróbáltatáson átment vegyeslakosságú területeken a dolgozók között a megértésnek s az őszinte és becsületes együttműködésnek akar érvényt szerezni. Hiszünk és meggyőződésünk is, hogy az egeresi eset és a többi — általánosságban szórványosan jelentkező — események csupán tűnő árnyképei annak a tartathatlan rendszernek, amelynek nemcsak hogy nincs létjogosultsága a dolgozó milliók sorában, hanem még nyoma sem maradhat meg.

A főispán körlevele Kolozs vármegye községi bíráihoz

Kolozsvár, október 25. Vescan Teofil, Kolozs vármegye főispánja körlevelet intézett a vármegye községi bíráihoz. Felhívja a figyelmet arra, hogy ne eszenek a múlt hibáiba. Mindaz, ami most történik, az nemcsak a románokért, hanem Románia többi nemzetiségeiért is történik.

Amennyiben a magasabb érdekből elrendeltek a községek vezetői végrehajtják, szabad demokratikus nemzeti életünk lesz — mondja a főispáni közlemény —, ellenkező esetben azonban viselni fogjuk saját gyengeségünk és ostobaságunk következményeit.

A körlevél óvja a községi vezetőket az önbíráskodástól és

rámutat arra, hogy bűnös soha sem egy nép, hanem csak egy átkos rendszer lehet. Új demokratikus élet van születőben s minden erővel egy új, jól megalapozott állam érdekében kell dolgozzunk. Gyökeresen újja kell születni, a személyes érdeket háttérbe kell szorítani s egyedül a demokratikus Románia érdekét szabad szem előtt tartani.

Minden hibás szó és hibás lépés azonnal a legszigorubb büntetést vonja maga után. A vármegye vezetősége nem fogja tűrni, hogy bárki is megakadályozza az ujjáépítés munkáját — fejeződik be a körlevél.

A Dermata-gyár munkássága részt kér a termelés irányításából

A Dermata-gyár munkássága mintegy 2500 főnyi létszámmal szerdán délután tartotta meg nagygyűlését a gyártelep sportpályáján. Belovay István és Szendrey Károly ismertették azokat a nehézségeket, amelyek a múltban a Nemzeti Munkaközpont és a Hivatásszervezetek működése miatt a szervezkedés elé tornyosultak, majd megválasztották az ideiglenes vezetőséget.

Hencz László, a bakancsosztály főbizalmija nagyhatású beszédben hangsúlyozta, hogy a munkásoknak egységeseknek és termelőképeseknek kell lenniük, mert csak így érhetik el azt, hogy jogaikat keresztülviessék. Ma mindenki a Dermatóban igyekszik álláshoz jutni, de jelenleg csak azokat a munkásokat veszik fel, akiket faji és nemzetiségi voltak, vagy világnézeti állásfoglalásuk

miatt az előző rendszer a gyárból kitiltott.

Veress Pál a Kommunista Párt nevében szólalt fel. „A győzelmes Vörös Hadsereg a szabadságot hozta” — hangsúlyozta. — „Tőlünk függ, hogy a szabadságot meg tudjuk-e tartani? Mi dolgozni akarunk. Ezt veszélyeztetik a fasiszták. Ma béke van, de fenyeget a fasiszmus. Egeresen a fasiszmus képviselői 12 magyar munkást löttek agyon. Romániában ma olyan kormány van uralmon, mely demokráta mezbe öltözik, de szabotálja a demokráciát. Mi ennek eltüntetésére a munkás jogait visszaadó kormányt akarunk látni”.

Majd így folytatta: „A Kommunista Párt és Szociáldemokrata Párt e jogok kivívására tömörült. Ha még egyszer véresre vernek minket, akkor nem volt célja tevékenységünknek, de hisszük, hogy jogainkat ki tudjuk vinni és végre elkövetkezik a béke a népeket egymásra uszító rendszer elvonulása után”.

Jakab Sándor a Szakszervezeti Tanács nevében kijelentette, hogy osztályharcos alapon indul meg a szervezkedés. A jövő rendszere szerint a munkás beleszólhat a termelésbe, a jövedelemelosztásba és a gyár teljes kihasználásába. A kollektív szerződés megkötésének — amelybe a gyár összes munkássága bele fog tartozni — még akadályai vannak. Erre akkor kerül sor, ha a romániai munkabérek megállapították. Hangsúlyozta: ahhoz, hogy a munkásság követeléseit teljesíteni lehessen, két dolog szükséges: A szervezethez és hogy mindenki teljes erejével dolgozzék.

Miku János zárószavaival ért véget a nagygyűlés.

MUNKÁSMOZGALOM

A Postások Szakszervezete 1944 október 28-án délelőtt 10 órakor taggyűlést tart s az összes tagok feltétlen megjelenését kéri. A taggyűlés a Demokrata Pártok vasárnapi népgyűlésén való részvétel kérdéseit beszéli meg. A gyűlés színhelye Főter 12. szám, ugyanitt hivatalos órák 9-13 óra között.

Cipésmunkások, figye em! A kispárban dolgozó cipésmunkások vasárnap, október 29-én délelőtt fél 9 órakor szervezkedésük megbeszélése érdekében jelentkezzenek Apor-utca 7. szám alatt, a Börzsi Munkások Szaksze vezetésében. — Vezetőség.

A kolozsvári asztalosipari szakmunkások október 28-án, szombaton délután 4 órakor a Karolina-tér 4. szám alatt levő F. munkás Otthonban alakuló közgyűlést tartanak. Felszólítják szervezeten szaktársaikat, hogy minél nagyobb számban jelenjenek meg ezen a gyűlésen.

Felszólítjuk a helyi magyar- és szürszabókat és a rokonszakmabelieket, hogy a folyó hó 27-én délután 3 óra kezdettel megtartandó szervezkedő gyűlésre megjelenni sziveskedjenek az Ipartestület helyiségében. — A szervező bizottság.

Fodrászok! A kolozsvári térli és női fodrászipari munkások ideiglenes szakszervezeti vezetősége kéri a szaktársaikat és szaktársókat, hogy október 27-én, Karolina-tér 4. szám alatt mindnyájan jelentkezzenek.

HIREK

Megalakult a kolozsvári munkás-szövetkezetek új fapari üzeme

Molnár István famunkás levele alapján közöljük, hogy a volt Beregszászy István-féle asztalosüzem munkásai tegnap szövetkezetet alapítottak. A kolozsvári Famunkás Szakszervezet csoportja részéről Havadi József és Gáspár Gyula famunkások segédkeztek a szövetkezet megalapításánál. Boku György üzemvezető ismertette a gazdátlaná váló üzem helyzetét s mivel az teljesen pénz nélkül kezdi meg működését, kérte a munkásokat, hogy legyenek kitarással, amíg a befutó rendelkezésekből munkabéreket is fizethetnek. A szövetkezetet alapító famunkások vállalták ezt az aldozatot, a kiküldött szakszervezeti vezetők pedig teljes támogatásukról biztosították az új szövetkezet munkásait.

Ezután a munkások nyílt szavazással üzemi bizottságot választottak. Az üzem vezetésével Boku Györgyöt bízták meg, csoportvezető szakmunkásokká pedig Novák András, Papp Gyula, Kárpát Béla, Téglás Pál munkásokat választották meg. A költségvetések kidolgozását Papp Károlyra bízták, az irodai teendők elvégzésére Molnár Istvánt jelölték ki. A megválasztott üzemi bizottság az új szövetkezetet »Kolozsvári munkásszövetkezetek II. számú fapari üzeme« névre keresztelte. A szövetkezet az üzem régi helyén, Magyar-utca 146. szám alatt kezdi meg a munkát és csak szervezett munkásokat foglalkoztat. Az üzemi bizottság ezután is kéri, hogy a város lakossága mindennemű fapari megrendeléseivel siesen az új szövetkezet támogatására.

Felhívás a menekültekhez. Kolozsvár város polgármestere felhívást intézett az összes politikai menekültekhez és deportáltakhoz, akik a városba visszatértek, hogy haladéktalanul jelentkezzenek helyzetük tisztázása érdekében a város menekültügyi hivatalában. (Városháza, I. em. 9-es szoba, délelőtt 8—13 óra között.)

A Szamosvölgyi Göztűz-üzem (Kolozsvár, III. Korvin-utca 3. szám) ezután értesíti a közönséget, hogy ez évi október hó 15-én újra megkezdte üzemét és a t. közönség részére bármilyen méretű deszka- és épületfaanyaggal a rendes árak mellett rendelkezésre áll.

Az Üzemvezetőség.

ÉRTESÍTÉS. Az erdélyi vasuti és köznyugdíjasok temetkezési egyesülete és hitelszövetkezete Szentegyház-utca 9. szám alatt működését ismét megkezdte s felhívja tagjait jelentkezésre.

Felhívás a házfelügyelőkhez. Tekintettel arra, hogy a Házfelügyelők Szövetségének központja Budapesten van s így a kolozsvári csoport tovább nem működhetik, elhatároztam, hogy a házfelügyelők sorsát a továbbiakban a Székely Alkalmazottak Országos Egyesülete kebelében mint a Házfelügyelők csoportját fogom intézni. Felkérem a házfelügyelőket, hogy összeírás végett jelentkezzenek a Székely Alkalmazottak Országos Egyesületének helyiségeiben, Kötő-utca 10—12. szám alatt. Hivatalos óra minden délután 3—6 óra között. Kibédi Albert elnök.

A KMTE vezetősége felkéri az összes labdarugó játékosokat, hogy pénteken délután 2 órakor jelentkezzenek a Városi Sporttelepen Opata Zoltán edzőnél.

LEGÚJABB

Románia és Magyarország sorsa a moszkvai tanácskozásokon

Bulgáriát felveszik a szövetséges nemzetek közé

MOSZKVA, október 25. Az Izvesztia rámutat arra, hogy a legutóbbi moszkvai tanácskozásokon Románia, Bulgária, Jugoszlávia és Magyarország sorskérdéseit illetően egyöntetű vélemény alakult ki. Jelenleg a legfontosabb kérdés a háború befejezése, mely után megnyílik a demokratikus fejlődés útja. A lap megcáfolja a német rádióban október 23-án elhangzott azokat a hamis állításokat, amelyek szerint Anglia már 1941-ben átengedte Délkelet-Európát a Szovjetnek. Nagybritannia és a Szovjetunió kijelentette, hogy nem akar a Balkánon befolyási területeket szerezni és elhatározta, hogy Bulgáriát, habár Németországot a múltban segítette imperiálista politikájában, de a háborúban tevőlegesen nem vett részt, felveszik a szövetséges nemzetek közé. A magyar népnek saját erejéből is hozzá kell járulnia a felszabadításához. A magyar nép csak akkor remélheti sorsának jobbrafordulását, ha minden erejével részvesz a hitlerizmus elleni harcban.

A Pravda hangsúlyozza, hogy a moszkvai tanácskozások valóra váltották a szovjet—angol szerződés megszilárdulását és a szövetségesek között teljes összhang uralkodik.

Délkelet-Európa a múltban állandóan puszkaporos hordókkal volt telítve. Most a megbeszélés valóra váltotta azt a rendezést, mely az igazi békét biztosítja. Hitler a népeket egymásra akarta uszítani, hogy őket megosztva, felettük uralkodjék. A hitlerizmus elpusztítása Délkelet-Európában el fogja hozni a megbékélést.

A városi rendőrség helyreállítja Kolozsvár közbiztonságát

Működésben a kerületi kapitányságok és a rendőrbíróság

KOLOZSVÁR, október 27. A felszabadító hadsereg bevonulását a város lakosságának sörredéke és a környező falvakból beszivárgó csőcselék arra használta fel, hogy az üresen maradt lakásokba, felnyitott üzletekbe behatoljon, azokban fosztogasson. Akadtak elvetemedett emberek, akik a háborús borzalmak elől, menekülő családok otthonait rabolták ki, vagy hazatértük alkalmával fosztották ki őket. Egyesek a hosszú évekkel ezelőtti rajtuk esett vélt vagy valódi sérelmeket akarták rövid uton és rögtönösen megbosszulni. A város felzavart rendjének helyreállítása elsőrendű feladattá vált.

A szakszervezeti tanács, a kommunista és szociáldemokrata párt, valamint a város polgárságának román és magyar demokrata vezetőiből alakult értekezlet a közrend ideiglenes biztosítására városi rendőrség felállítását határozta el a polgármester, valamint a Vörös Hadsereg parancsnokának jóváhagyásával.

A szervezés mikéntjéről és a városi rendőrség eddigi munkájáról felvilágosítást kértünk a rendőrségen, ahol a következőket közölték velünk:

A néprendőrség vezetője, Salvan Virgil mérnök, a katonai és polgári hatóságokkal tartja fenn az összeköttetést és igyekszik megszerezni mindazt a támogatást, amelyre feltétlenül szükség van, hogy a rendőrség működése eredményes lehessen. Ő intézi az elnöki és általános ügyeket s ellenőrzi beosztottjainak működését. Állandó helyettese dr. Pojghi Miklós, aki az általános adminisztrációs ügyeket is vezeti.

A külső szolgálatot 5 kerületi kapitányság látja el saját

vezetővel és annak helyettesével. Az egyes kerületekben átlag 100—120 városi rendőr teljesít felváltva szolgálatot, ad állandó őrségeket a fontosabb közintézményekhez és nappali járőröket a kerületben. Kerületi őrszobák a következő helyeken vannak:

- I. kerület: Városháza.
- II. kerület: Györgyfalvi-ut 43.
- III. kerület: Ipar-utca 2.
- IV. kerület: Horthy-ut 12.
- V. kerület: Vasvári Pál-utcai állami iskola.

A régi központi rendőrség épületében székelő parancsnokság és a kerületi parancsnokságok között az összeköttetést Jordáky Béla tartja fenn és ő ellenőrzi a kerületek működését is.

A központi helyiségben van megszervezve a bünyügyi osztály is, melynek ideiglenes vezetője dr. Pásztai Géza. A szóbeli panaszokat 3 irodatiszt foglalja írásba és minden kerületnek külön bünyügyi előadója van, ezenkívül 12 rendőri nyomozó áll az osztály szolgálatára. A panaszokat lehetőség szerint rögtön kivizsgálják és elintézik. Ugyancsak itt intézik el a kerületek által a központba utalt súlyosabb panaszokat is.

A rendőrbíróság a viszonylag kisebb jelentőségű ügyek tetéseit a katonai parancsnokságtól nyert felhatalmazás alapján rövidebb szabadságvesztéssel sújtja, súlyosabb esetekben a felvett jegyzőkönyveket a működésbe lépő büntető bírósághoz fogja átteni, szükség esetén a gonosztevőket a katonai parancsnokságnak adja át statáriális eljárás végett. A lopott vagy rablott tárgyakat minden esetben elkobozza, illetőleg jogos tulajdonosainak juttatja vissza. A tettenért dologkerülőket

és foglalkozás nélkülieket munkaszolgálatra utalja.

A bűnözések száma most már örvendetesen csappan, hátra van még azonban az eljárás azok ellen a vidékről beszivárgott gonosztevők ellen, akikkel szemben közlekedési eszközök hiányában eddig még nem lehetett eljárni.

A közbiztonság teljes helyreállíthatása céljából a rendőrség ezután a legteljesebb szigorral fog fellépni és minden erővel azon lesz, hogy a város polgárainak személyi és vagyoni biztonságát helyreállíthassa s a zavarosban halászó gonosztevőket ártalmatlanná tegye. Ehhez a polgári és katonai hatóságok segítségével kívül a város polgárságának tevékeny közreműködését is kéri és minden panasz bejelentését az illetékes kerületi parancsnokságokon, esetleg a központi panaszirodában.

A Vasuti Üzelvezetőség alkalmazottai október hó 25-én az állomás romokban heverő épületében alakuló közgyűlést tartottak és a legnagyobb testvéri egyetértésben választották meg vezetőiségüket. Ugyanakkor elhatározták, hogy a vasuti műhelymunkássággal együtt akarják járni a szervezkedés útját s velük egyetértésben küzdenek általában a vasuti munkásság és tisztviselői kar érdekeinek biztosításáért.

Felhívás a labdarugókhöz. Felhívjuk a KAC, KMTE, Bástya, Postás, K. MÁV, KKASE és az összes egyleteken kívüli labdarugó játékosokat, hogy 27-én délután 3 órakor jelenjenek meg a Sport-telepen. A polgármester-helyettes megbízásából Kovács Dezső.

FELHÍVÁS! Felszólítjuk a helyi zöldség- és gyümölcspiaci kis- és nagykereskedőket, hogy a folyó hó 27-én délután 4 órakor tartandó szervezkedési gyűlésen, Mikes Kelemen-utca 17 szám alatt, pontosan megjelenni sziveskedjenek. A szervezőbizottság.

Szerkeszti BALOGH EDGAR

A szerkesztésért felel NAGY ISTVÁN
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Brassai utca 7.

Hivatalos órák 8-tól 12-ig.